Finansutskottets betänkande 1985/86:12

om höjning av Sveriges kapitalinsats i Världsbanken (IBRD) (prop. 1985/86:71)

FiU
1985/86:12

Sammanfattning

Utskottet godtar regeringens begäran om ett bemyndigande att höja Sveriges kapitalinsats i Världsbanken. Sveriges riksbank bör, liksom vid tidigare kapitalhöjningar, svara för det svenska kapitaltillskottet.

Vänsterpartiet kommunisterna godtar höjningen av kapitalinsatsen men kräver i en motion en utvärdering av arbetet i Världsbanken och i den Internationella valutafonden. Utskottet avstyrker motionen.

I en motion från allmänna motionstiden föreslår vänsterpartiet kommunisterna att Sverige skall stödja de förslag till en avveckling av den internationella skuldkrisen som presenterades vid de alliansfria staternas utrikesministermöte i Luanda hösten 1985. Med hänvisning till ett gemensamt uttalande angående skuldkrisen av de nordiska finansministrarna vid Nordiska rådets möte i Köpenhamn i mars 1986 avstyrker utskottet motionen. Företrädaren för vänsterpartiet kommunisterna reserverar sig till förmån för motionerna.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 1985/86:71 om höjning av Sveriges kapitalinsats i Världsbanken (IBRD),

dels den med anledning av propositionen väckta motionen 1985/86:258 av Lars Werner m. fl. (vpk),

dels den under allmänna motionstiden väckta motionen 1985/86:Fi604 av Lars Werner m. fl. (vpk) om tredje världens skuldkris.

Propositionen

I proposition 1985/86:71 har regeringen (finansdepartementet) efter föredragning av statsrådet Kjell-Olof Feldt föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att, i enlighet med vid propositionen fogad resolutionstext, öka Sveriges kapitalinsats inom ramen för en selektiv kapitalhöjning i Världsbanken med 103,7 miljoner dollar till 840,4 miljoner dollar (1944 års värde) genom att teckna ifrågavarande andelar,

2. bemyndiga Sveriges riksbank att verkställa erforderliga utbetalningar inom ramen för kapitalhöjningen,

3. bemyndiga regeringen att lämna Sveriges riksbank garanti för täckning av förluster som kan uppkomma på den ökade kapitalinsatsen.

1 *Riksdagen 1985/86. 5 saml. Nr 12*

I propositionen föreslås riksdagen bemyndiga regeringen att höja Sveriges kapitalinsats i Världsbanken i samband med en s. k. selektiv höjning av bankens auktoriserade kapital. Höjningen sker genom att medlemsländerna tecknar nya andelar i Världsbanken. Sverige har inom ramen för denna kapitalhöjning erbjudits teckna andelar för maximalt 103,7 miljoner dollar (1944 års värde). Skälet till att bankens kapitalhöjningar alltjämt uttrycks i 1944 års dollar är att enighet ej kunnat nås om en formell övergång till Internationella valutafondens särskilda dragningsrätt som värdeenhet för bankens kapital. Enligt växelkursen i mitten av mars 1986 motsvarar Sveriges tillskott ca 865 milj. kr.

Sveriges nuvarande kapitalinsats är 736,7 miljoner dollar eller ca 6 800 milj. kr. Av detta belopp har 8,5 % betalats in till Världsbanken. Resten utgör ett garantiåtagande. Enligt det aktuella förslaget skall av det belopp som nu tecknas 8,75 % betalas in. Utnyttjas erbjudandet till fullo, motsvarar den svenska inbetalningen enligt växelkursen i mitten av mars 1986 ca 75 milj. kr. Återstoden skall utgöra garantiåtagande.

Sveriges riksbank har förklarat sig beredd att, liksom vid tidigare kapitalhöjningar, svara för det svenska kapitaltillskottet.

Motionerna

I motion 1985/86:258 av Lars Werner m. fl. (vpk) hemställs

1. att riksdagen godkänner vad som i propositionen anförs om påfyllnad av Sveriges kapitalinsats i Världsbanken,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförs om en utvärdering av Världsbankens och Internationella valutafondens (IMF) arbete.

I motionen framhålls att mot bakgrund av u-ländernas besvärliga skuldsituation och låntagarländernas stora behov av finansiellt stöd är motionärerna beredda att biträda propositionen, eftersom det finns en möjlighet att dessa medel som nu tillförs Världsbanken tillfälligt kan lätta trycket på låntagarländerna. Den svenska regeringen måste emellertid gå vidare. En mycket noggrann uppföljning av hur Världsbanken och IMF arbetar framdeles bör ligga till grund för en utvärdering av om Sveriges medlemskap i de båda organisationerna är förenligt med en strävan om att skapa en ny ekonomisk världsordning och en varaktig lösning av skuldkrisen. Denna utvärdering bör kunna läggas fram för riksdagen i god tid före nästkommande påfyllning av pengar till Världsbanken eller Internationella valutafonden.

I motion 1985/86:Fi604 av Lars Werner m. fl. (vpk) om tredje världens skuldkris hemställs – *med hänvisning till motiveringen i motion* 1985/86:U240 –

1. att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att lösa tredje världens skuldproblem i enlighet med vad som anförs i motionen,

2. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till demokratisering av inflytandet i Världsbanken och Internationella valutafonden.

I motionen tas frågan upp om möjligheten att finna en lösning på skuldkrisen och därmed sammanhängande problem. Motionärerna tar som utgångspunkt vad som anfördes vid de alliansfria staternas möte i Luanda i september 1985. Vid detta möte uppmanades i-ländernas regeringar och kreditinstitut att inleda en dialog med u-länderna för att finna en lösning på skuldkrisen. Bl. a. föreslog de

- ett erkännande av det gemensamma ansvaret för kreditorer och gäldenärer,
- att kostnaderna för den ekonomiska anpassningen skall bäras jämlikt av i- och u-länder,
- lägre räntor, ökad tillgång till i-ländernas marknader, stopp för protektionismen och stabilisering av priserna,
- begränsning av skuldtjänsten till en viss procent av exporten,
- förlängning av tiden för återbetalning,
- lättnader i IMF:s villkor,
- speciell behandling för de fattiga länderna.

Motionärerna anser att Sverige måste stödja dessa förslag och arbeta aktivt för en dialog på jämlik grund.

I Världsbanksgruppen och Internationella valutafonden disponerar USA över 20 % av rösterna. (Sveriges röstandel i Världsbanken är 1,23 %.) I motionen framhålls att Världsbankens chef alltid har varit en amerikan. Motionärerna är kritiska till Världsbankens politik och upprepar tidigare krav på svenska initiativ för en demokratisering av banken och Internationella valutafonden.

Utskottet

Världsbanken och Valutafonden

Vid tidigare höjningar av Världsbankens kapital har Sverige till fullo utnyttjat erbjuden andelsteckning. Utskottet delar föredragandens uppfattning att mot bakgrund av u-ländernas svåra situation och därmed fortsatta behov av finansiellt stöd är det väsentligt att bankens utlåningskapacitet hålls på en hög nivå även i framtiden.

Utskottet tillstyrker därför att Sverige höjer sin kapitalinsats i Världsbanken och tecknar samtliga erbjudna 1 037 andelar à 100 000 i 1944 års dollar inom ramen för den selektiva kapitalhöjningen. Omräknat till svenska kronor vid mitten av mars 1986 motsvarar summan av Sveriges teckningsbara andelar ca 865 milj. kr. Av nyteckningen skall 8,75 % betalas in till Världsbanken, vilket vid mitten av mars 1986 motsvarade ca 75 milj. kr. Valutareserven kommer att vid betalningstillfället belastas med hela det till Världsbanken inbetalda beloppet. Resterande belopp av kapitalhöjningen är garantiåtagande. Sveriges riksbank har hittills finansierat de svenska kapitalinsatserna i Världsbanken. Riksbanken bör även fortsättningsvis tillskjuta de medel som erfordras för Sveriges deltagande i den förestående kapitalhöjningen.

Enligt utskottets mening bör sålunda Sveriges riksbank bemyndigas att

verkställa de utbetalningar som föranleds härav. Det blir således inte aktuellt att föra upp något anslag i statsbudgeten för att finansiera Sveriges ökade åtagande. I överensstämmelse med vad som gällt vid tidigare kapitalhöjningar bör vidare regeringen bemyndigas att lämna Sveriges riksbank garanti för täckning av eventuella förluster, som ligger inom ramen för den ökade kapitalinsatsen.

I *motion 258* (vpk) biträds förslaget i propositionen om höjning av Sveriges kapitalinsats i Världsbanken men motionärerna, som är starkt kritiska mot Världsbankens och Internationella valutafondens hittills vidtagna åtgärder för att lösa den internationella skuldkrisen, kräver en utvärdering av dessa organisationers verksamhet. Denna utvärdering bör sedan, enligt motionärerna, ligga till grund för ett ställningstagande om Sveriges medlemskap i de båda organisationerna är förenligt med strävan att skapa en ny ekonomisk världsordning. I *motion Fi604* yrkande 2 föreslås också att initiativ tas till en demokratisering av inflytandet i dessa båda organisationer.

Utskottet vill med anledning av dessa frågor anföra att regeringen och berörda statliga organ kontinuerligt och ingående följer de åtgärder som vidtas av Världsbanken och Valutafonden. Vad gäller inriktningen av det arbete som utförs av Valutafonden och Världsbanken och Sveriges fortsatta medlemskap och inflytande i dessa organisationer har riksdagen tidigare (UU 1978/79:27 s. 33, UU 1980/81:20 s. 17) behandlat yrkanden med liknande innebörd som i motionerna 258 och Fi604. Riksdagen konstaterade därvid att viss kritik kan riktas mot Världsbanken för att banken inte i tillräcklig utsträckning vid olika projektbedömningar beaktat sociala behov och icke önskvärda fördelningseffekter. Men samtidigt underströks att det är viktigt att Sverige är medlem och deltar i arbetet i här nämnda organisationer. Ett svenskt utträde ur dessa innebär, vilket riksdagen också tidigare framhållit, att våra möjligheter att påverka den förda politiken blir obefintliga.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 258 och motion Fi604 yrkande 2.

Skuldkrisen

I *motion Fi604* (vpk) yrkande 1 krävs att Sverige stöder det förslag till en lösning av skuldkrisen som framlades vid de alliansfria staternas möte i Luanda i september 1985. De viktigaste punkterna i förslaget är krav på lägre räntor och förlängning av amorteringstiderna, lättnader i villkoren i Valutafondens s.k. anpassningsprogram och en begränsning av skuldtjänsten – dvs. amortering och ränta – till en viss procent av exporten. För de fattigaste u-länderna bör speciella åtgärder vidtas. Därutöver understryks att u-länderna måste få en ökad tillgång till i-ländernas marknader, att protektionismen trängs tillbaka och att en prisstabilisering äger rum inom u-ländernas produktområde.

I motionen behandlas även den amerikanska planen – framlagd av den amerikanske finansministern Baker – för en avveckling av skuldkrisen. I den s.k. Bakerplanen förordas att de större industriländerna inom OECD upprättar ett samlat program, som innebär insatser för att stärka de

tillväxtskapande faktorerna i skuldländerna. Världsbanken och Valutafonden och även de långivande kommersiella bankerna tilldelas därvid en central roll. Motionärerna framhåller att Bakerplanen är ett steg i rätt riktning men anser inte att de för i-länderna angivna åtagandena är tillräckligt långtgående. Man hänvisar därvid till den tidigare beskrivna Luandaresolutionen.

Med anledning av vad som i motion Fi604 anförs om den internationella skuldkrisen vill utskottet framhålla följande.

Vid slutet av år 1985 uppgick u-ländernas totala skuldbörda till drygt 850 miljarder dollar, innebärande en ökning från år 1982 med nära 200 miljarder dollar och en total skuld som nominellt är 2,5 gånger så stor som 1977 års skuld.

Tabell 1. Skuldbördans utveckling och fördelning

Miljarder US dollar

	1977	1984	1985
Afrika	60,9	126,8	130,0
Asien	83,4	210,9	230,9
Europa	38,2	79,1	81,4
Mellersta Östern (exkl. oljeproducenter)	25,8	59,8	65,9
Västra halvklotet	124,1	351,1	357,1
Totalt	332,4	827,7	865,3

Räntebetalningarna i dagsläget är av storleksordningen 75 miljarder dollar medan skuldtjänsten före nu avslutade skuldomförhandlingar uppgår till ca 140 miljarder dollar. Hur de lång- och medelfristiga skulderna är fördelade framgår av tabell 2.

Tabell 2. U-ländernas lång- och medelfristiga skulder 1981 – 1984 fördelade på långivare och efter lånevillkor

(Utbetalda belopp, miljarder US dollar, årsslutsuppgifter)

	1981	1982 prel.	1983 prel.	1984 prel.
Långivare och lånevillkor				
OECD-länder och kapitalmarknader	381	463	531	563
Offentliga utvecklingsbistånd (ODA)	57	59	63	64
Totala exportkrediter	117	129	142	152
Kapitalmarknader[1]	207	275	326	347
varav banklån	175	244	296	316
Multilaterala organisationer	64	75	84	94
SEV-länder[2]	16	17	18	22
OPEC	20	21	23	24
Ospecificerat och justeringar	20	31	26	34
Totala skulder	501	607	682	737
varav: på marknadsvillkor	387	467	542	580
på mjuka villkor	114	140	140	156

[1] Banklån andra än exportkrediter, obligationer och annan privat långivning.
[2] Bulgarien, Tjeckoslovakien, Östtyskland, Ungern, Polen, Rumänien och Sovjetunionen.

Skuldländerna kan delas in i tre olika kategorier: de fattiga u-länderna – främst länder i Afrika –, öststatsekonomierna Polen, Rumänien och Ungern samt de latinamerikanska staterna. Den första gruppen är genomgående mindre länder som inte kan utnyttja de internationella kreditmarknaderna utan är beroende av bistånd. De ofta förekommande svåra betalningsbalansproblemen i dessa länder har vanligen lösts med insatser från IMF. I den andra gruppen kan särskilt Polen nämnas med betydande skulder till affärsbanker i väst.

Den tredje gruppen står för den stora upplåningen på den internationella bankmarknaden. Enbart Argentina, Mexico och Brasilien svarar för mer än 40 % av denna upplåning varav hälften består av krediter från kommersiella banker. Den internationella skuldkrisen kan sägas ha uppstått på grund av att just dessa tre länder år 1982 samtidigt drabbades av akuta finansieringsproblem. Skuldtjänstkvoten (förhållandet mellan skuldbetalningar och export) steg under början av 1980-talet för flera av skuldländerna till över 50 % och uppgick år 1985 för exempelvis Argentina till 80 %.

De tio största låntagarländerna anges i tabell 3.

Tabell 3. De tio största låntagarländerna. December 1985.

	Tot. skuld miljarder dollar	Räntebet. i % av exporten
Brasilien	99	37
Mexiko	97	35
Argentina	48	52
Sydkorea	47	10
Indonesien	36	13
Venezuela	35	23
Polen	30	41
Filippinerna	27	27
Chile	21	43
Nigeria	20	15

Den internationella konjunkturuppgången fr. o. m. 1983 har inneburit en förbättring av många u-länders exportmöjligheter och därmed betalningssituationen. Deras underskott minskade kraftigt från år 1981 till år 1983 och fortsatte att minska även år 1984. Men denna starka förbättring kan för flera av u-länderna inte enbart förklaras av konjunkturuppgången. En viktig förklaring är också den hårda åtstramningspolitik som ålagts länderna som villkor för att den internationella valutafonden skall hjälpa till med att finansiera underskotten.

De senaste månadernas räntefall och sjunkande oljepriser har givetvis också förändrat skuldsituationen. Räntefallet kan uppskattningsvis väntas lätta skuldbördan med 7–8 miljarder dollar. Oljeprisfallet påverkar u-länderna olika beroende på om de är importörer av olja eller stora oljeproducenter. Exempel på oljeproducerande länder som får sin skuldkris än mer förvärrad är Mexico och Nigeria. Det bör emellertid framhållas att många u-länder genom oljeprisfallet kan få en stimulans genom att tillväxten i i-länderna blir högre. Exempel på skuldländer som bör kunna dra stor nytta av denna positiva utveckling är länder med en relativt väl utvecklad

industristruktur, exempelvis Brasilien och Sydkorea.

Vad gäller de förslag till en avveckling av skuldkrisen som framförs i motion Fi604 vill utskottet anföra följande.

Utrikeshandelsminister Mats Hellström framhöll i riksdagens handelspolitiska debatt den 2 april 1986 att skuldproblemen måste angripas inom ramen för en sammanhängande långsiktig strategi, som bygger på – men också kompletterar – den metod att hantera problemen från fall till fall som hittills tillämpats.

Sverige välkomnar mot den bakgrunden det s. k. Bakerinitiativet. De nordiska finansministrarna har också i anslutning till Nordiska rådets möte i Köpenhamn i mars 1986 gjort ett gemensamt uttalande i dessa frågor. I uttalandet framhålls bl. a. följande.

Finansminister Bakers initiativ till en avveckling av skuldkrisen välkomnas av ministrarna. Man betonar att det är av avgörande betydelse att tillväxten ökar i skuldländerna. Den ekonomiska politiken i i-länderna måste kraftfullt inriktas mot att öka tillväxten, att u-ländernas tillgång till i-ländernas marknader främjas, att ytterligare medel ställs till de multilaterala finansiella organisationernas förfogande och att det bilaterala biståndet till de fattigaste länderna ökar. Finansministrarna avvisar åtgärder, som innebär en allmän avskrivning av skulderna.

Finansministrarna understryker det som framhålls i den amerikanska planen, att ansvaret för att hantera skuldproblemet också ligger hos de skuldsatta länderna själva, de multilaterala finansiella organisationerna och de kommersiella bankerna.

Vidare framhålls att lånen från de kommersiella bankerna inte kan ersättas av andra låneformer. Tvärtom bör denna långivning öka. Inga garantier för dessa lån bör ges från i-ländernas regeringar.

Ansträngningarna att stabilisera skuldländernas ekonomier måste fortsätta. Speciellt framhålls att den ekonomiska politiken i dessa länder måste utformas på ett sådant sätt att den pågående kapitalflykten från skuldländerna upphör.

I arbetet med att avveckla skuldkrisen bör såväl Valutafonden som Världsbanken även fortsättningsvis spela en avgörande roll. Vad gäller Världsbanken understryks i uttalandet att bankens kapital måste höjas om banken skall kunna utveckla sitt stöd till tillväxtbefrämjande åtgärder och samtidigt fortsätta sin traditionella projektutlåning.

Vad gäller de fattigaste länderna föreslås att särskilda åtgärder vidtas. Dessa länders skulder är inte av den storleksordningen att de utgör ett direkt hot mot det internationella betalningssystemet. För länderna själva är de emellertid en mycket svår belastning. Samtliga i-länder bör samordna sina insatser för att effektivisera hjälpinsatserna. IDB måste få större resurser, och åtgärder för att minska skuldbördan för dessa länder är nödvändiga.

Med hänvisning till vad som anförts avstyrker utskottet motion Fi604 yrkande 1.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att, i enlighet med vid proposition 1985/86:71 fogad resolutionstext, öka Sveriges kapitalinsats inom ramen för en selektiv kapitalhöjning i Världsbanken med 103,7 miljoner dollar till 840,4 miljoner dollar (1944 års värde) genom att teckna ifrågavarande andelar,

2. att riksdagen bemyndigar Sveriges riksbank att verkställa erforderliga utbetalningar inom ramen för kapitalhöjningen,

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att lämna Sveriges riksbank garanti för täckning av förluster som kan uppkomma på den ökade kapitalinsatsen,

4. att riksdagen avslår motion 1985/86:258 om utvärdering av Världsbankens och Internationella valutafondens arbete,

5. att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi604 yrkande 2 om krav på svenska initiativ för demokratisering av inflytandet i Världsbanken och Internationella valutafonden,

6. att riksdagen avslår motion 1985/86:Fi604 yrkande 1 om tredje världens skuldproblem.

Stockholm den 8 april 1986

På finansutskottets vägnar

Arne Gadd

Närvarande: Arne Gadd (s), Roland Sundgren (s), Christer Nilsson (s), Bo Södersten (s), Iris Mårtensson (s), Lars De Geer (fp), Filip Fridolfsson (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Hans Petersson i Hallstahammar (vpk), Hans-Eric Andersson (s), Hugo Hegeland (m), Rolf Kenneryd (c), Margit Gennser (m), Anne Wibble (fp) och Olof Johansson (c).

Reservationer

1. Världsbanken och Internationella valutafonden (mom. 4 och 5)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av de mycket svåra problem som i dag möter u-länderna och dessa låntagarländers stora behov av finansiellt stöd biträder utskottet proposition 1985/86:71, eftersom det därigenom finns en möjlighet att dessa medel som nu tillförs Världsbanken tillfälligt kan lätta trycket på låntagarländerna.

Utskottet anser dock att den svenska regeringen bör vidta ytterligare åtgärder. Det finns starka skäl till att vara kritisk till de villkor, som dikteras av långivarna, främst Valutafonden. Sverige bör vidare ta initiativ till en demokratisering av inflytandet i dessa båda organisationer. En mycket noggrann uppföljning av hur Världsbanken och IMF arbetar bör göras mot denna bakgrund. Denna uppföljning bör ligga till grund för en utvärdering av om Sveriges medlemskap i de båda organisationerna är förenligt med en strävan att skapa en ny ekonomisk världsordning och en varaktig lösning av skuldkrisen. Denna utvärdering bör kunna läggas fram för riksdagen i god tid före nästkommande påfyllning av pengar till Världsbanken eller Internationella valutafonden.

Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 258 och Fi604 yrkande 2.

dels utskottets hemställan under 4 och 5 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:258 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om utvärdering av Världsbankens och Internationella valutafondens arbete,

5. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Fi604 yrkande 2 hos regeringen begär initiativ till demokratisering av inflytandet i Världsbanken och Internationella valutafonden,

2. Skuldkrisen (mom. 6)

Hans Petersson i Hallstahammar (vpk) anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Vad gäller" och slutar med "yrkande 1" bort ha följande lydelse:

I motion Fi604 framhålls att Sverige aktivt måste stödja konstruktiva förslag till en avveckling av skuldkrisen.

Den förbättring av betalningsbalanssituationen som kan noteras för vissa av de hårt skuldsatta u-länderna förklaras till stor del av den hårda åtstramningspolitik som ålagts länderna, som villkor för att Valutafonden skall hjälpa till med att finansiera underskotten. U-länderna har tvingats att skära ned sin import drastiskt. Detta innebär att industrier lamslås därför att det saknas utländsk valuta för att köpa reservdelar. FN:s konferens för handel och utveckling (Unctad) beräknar att OECD-ländernas export till tredje världen i slutet av 1984 var 350 miljarder kronor under nivån 1980–1981. Tre fjärdedelar av denna exportminskning drabbade Västeuropa. Effekterna motsvarade enligt Unctad 6,8 miljoner förlorade heltidsjobb i Västeuropa och 800 000 i USA och Canada.

Militärregimer och diktaturer i olika länder i tredje världen har förslösat sina länders resurser på vapenköp och korruption. Samtidigt som en miljon barn dör av svält och undernäring i Latinamerika var kapitalflykten 10 miljarder dollar (77 miljarder kronor) år 1984. Där dessa korrupta förtryckarregimer störtats, har de efterlämnat ekonomisk ruin. Valutaflykten från Argentina uppgick t. ex. under åren 1979–1983 till drygt 19 miljarder dollar (nästan 10 miljarder kronor), motsvarande ca 65 % av de upptagna lånen.

Det är ett tungt arv för dem som nu strävar mot en mer demokratisk

utveckling i Uruguay, Brasilien osv. När de omförhandlar sina lån, ställer Valutafonden hårda krav. Åtstramningen slår hårt mot de fattigaste folkskikten. När människor gör bruk av sina nyvunna demokratiska rättigheter för att kräva en människovärdig standard, finns genast hotet från militären, de amerikanska bankerna och IMF. Skulderna hotar en demokratisk utveckling.

I-länderna kan inte längre bortse från tredje världens alltmer artikulerade krav på rättvisa, jämlikhet och en ny ekonomisk världsordning, som den alliansfria rörelsen senast gav uttryck åt på sitt utrikesministermöte i Luanda i september 1985. De uppmanade i-ländernas regeringar och kreditinstitut att inleda en dialog med u-länderna för att finna en lösning på skuldkrisen. Bl. a. föreslog de

- ett erkännande av det gemensamma ansvaret för kreditorer och gäldenärer,
- att kostnaderna för den ekonomiska anpassningen skall bäras jämlikt av i- och u-länder,
- lägre räntor, ökad tillgång till i-ländernas marknader, stopp för protektionismen och stabilisering av priserna,
- begränsning av skuldtjänsten till en viss procent av exporten,
- förlängning av tiden för återbetalning,
- lättnader i IMF:s villkor,
- speciell behandling för de fattiga länderna.

De framhöll att u-ländernas skulder är en direkt följd av den ojämlika och orättvisa ekonomiska världsordningen. Sverige måste stödja dessa förslag och arbeta aktivt för en dialog på jämlik grund.

Mot bakgrund av vad utskottet här anfört tillstyrks motion Fi604 yrkande 1.

dels utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

> 6. att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Fi604 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om tredje världens skuldproblem.